

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא מציעא ה

עניין: לא תחמוד

תולדות שמואל

מצוה לח אות ו'

1. צדק פקודין צמחה זאת חלק הדיבור אות
 2. הוכיח נלסון הוזהר הקדוש דלא תחמוד
 3. סייד אפי היכי סאינו חונד לקחת חפץ זה
 4. נמש וניד צעליו חלל חונד סיה"ג גם לו חפץ
 5. בלוגמת החפץ סל מצירו ודייק כן נלסון הוזה"ק
 6. סכמט יכול אפי' חינודל דאורייתא וכו' משנע
 7. צדצרים אחרים אסור צמנת אפי' כעין חינודל
 8. דאורייתא וצמינודל דאורייתא הלל אפי' רק
 9. צלופן זה סרוחה למסל סמצירו יודע נסכמ
 10. והוא חונד סידע גם הוא כנוהר *אונס לעניד
 11. לא נראה כן נכלל הפוסקים לא מצע"י לפייד
 12. הרצ"ד והסנ"ג סהצחתי לעיל צק"צ הלל צענין
 13. צמנת גם לקיחה סל חיקור חלל אפי' לפייד
 14. הרנצ"ס והסר"ע הלל צענין עכ"פ סהסדלות
 15. והספרות וזה הלל לא סייד רק צלוקח מני
 16. סאינו רולה לינוכר ולולי דנסתפינח הוי אפינח
 17. כוונה אחרת צדצרי הוזה"ק סהוזה"ק ניירי צני
 18. סנתפלוה וחונד לקיים ח"זה ונלוה ונלוה סהוזה"ק
 19. כגון נלוה לולצ תפינן לילית וכוונה והסנ"ג
 20. סל ונלוה זאת אינו נלוו לקחתו חלל ציד חנד
 21. סהנסיס אסר ח"ן צרלוכו לנכור וכיון סזה חסיס
 22. אינו חונד צעלס סהסנ"ג ורק כדי לקיים צו
 23. נלוה הצורח ציה ע"כ מותר לו צזה לעסות
 24. אפי' סהסדלות עד סיתרלה הנוכר לנכור
 25. [כן ה"י כ"ל לולי דנסתפינח]

רמב"ם וראב"ד פ"א מהלכות גזילה

מ כל החמוד עברו או אמתו או ביתו וכליו של חברו או דבר שאפשר לו שיקנהו ממנו והכביר עליו ברעים והפציר בו עד שלקחו ממנו אף על פי שנתן לו *רמ"ם רבים הרי זה עובר [סבלא תעשה שנאמר לא תחמוד. *ואין לוקין על לאו זה מפני שאין בו מעשה. ואינו עובר בלאו זה עד שיקח החפץ שחמד. כענין שנאמר לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך חימוד שיש בו מעשה: * כל המתאוה ביתו או

אבן עזרא שמות כ, יד

(יד) * לא תחמוד. אנשים רבים ימנהו על זאת המלוה. אין יהיה אדם שלא יחמוד דבר יפה בלבו כל מה שהוא נחמד למראה עיניו. ועמה אמן לך משל. דע כי איש כפרי שיש לו דעת נכונה והוא ראה בת מלך שהיא יפה לא יחמוד אותה בלבו שיסכ עמה. כי ידע כי זה לא יתכן. ולא תחשוב זה הכפרי שהוא כאלה מן המשוגעים שיחווהו שיהיו לו כנפים לעוף השמים. ולא יתכן להיות כאשר אין אדם מתאוה לשכב עם אמו אע"פ שהיא יפה. כי הרגילותו מנעוריו לדעת שהיא אסורה לו. ככה כל משכיל צריך שידע כי אשה יפה או ממון לא ימלאנו אדם בעבור חממתו ודעתו. רק כאשר חלק לו השם. ואמר קהלת (לאשר) ולאדם שלא עמל צו ימנו חלקו. ואמר סכמים בני חיי ומזוני לאו צוכתא חלל מלחא חלל צמולא. ובעבור זה המשכיל לא יחווהו ולא יחמוד. ואחר שידע שאשת רעהו אסרה השם לו יותר היא נשגבה צעיניו מנת מלך בלב הכפרי על כן הוא ישמח בחלקו ולא ישים אל לבו לחמוד ולהתאוות דבר שאינו שלו. כי ידע שהשם לא רצה לתת לו. לא יוכל לקחתו בכחו ונחמטנמויו ונחמטנולמויו. על כן צטע צבורלו שיכללנו ויעשה הטוב צעיניו. והנה נשלס פירוט עשרת

דרד פקודין מצוה לח

ושבתי וראיתי שמדברי הוזה"ק נראה שדברי שלמה הם פ"י לדברי תורה וס"ל לזוה"ק שכוונת התורה הוא ג"כ שלא לחמוד כעין החפץ של חברו דהרי כתב הוזה"ק לא תחמוד לא פסיק טעמא דכלל כלל אסור (לא כמו אינך לא תרצה לא תנאף לא תגנב דפסיק טעמייהו להורות היתרון במקום מצוה עיין לשון הוזה"ק שהבאתי לעיל באזהרת לא תרצה) יכול אפילו חימודא דאורייתא אסור ע"כ עשתה התורה פרט להורות רק הנך דפרטה התורה אסור משא"כ חימודא דאורייתא ע"כ תוכן דברי זוה"ק והנה אם נאמר דכוונת התורה בלא תחמוד הוא רק שלא לחמוד אותו החפץ ממש של חברו שיקחנו מיד חברו ויהיה שלו ולא של חברו מהו זה שאמר יכול אפילו חימודא דאורייתא הרי חימודא דאורייתא אינו באופן זה כלל דאם רואה שחברו יודע איזה מסכתא וחומד שידע גם הוא כמוהו הרי נשאת הידיעה גם אצל חברו והוא חומד רק דוגמת החפץ של חברו ובאם באמת חומד שידע הוא המסכתא וחברו ישכח מלבו זה ודאי באיסור דלמה ירצה שישכח חברו התורה אלא ע"כ דס"ל לזוה"ק שכוונת התורה הוא כפירוש המלך החכם שהאיסור הוא אפילו אם חומד שיהיה לו חפץ דוגמת החפץ של חברו ולא יקח אותו החפץ מיד חברו רק שיהיה גם לו דוגמתו וביזה יונח מה שאמר יכול אפילו חימודא דאורייתא דוק ותשכח כי כנים הדברים הראיתך בעיניך שמה לא תעבור את פי השם יתברך:

ברכת פרץ פרשת יתרו

ולכאורה היה נראה לומר דגם בהלאו דלא תחמוד עיקר העבירה היא החימוד שבלב כדכתיב לא תחמוד שהוא ענין תשוקה ורצון רק ששיעור החמדה שיש בו אזהרה הוא חמדה כזו שהביאה לידי תוצאת של השגת הדבר ונמצא שאין ההשתדלות עצמה מעשה של עצם האיסור אלא החמדה המשפיעה על ההשתדלות היא האיסור ומעשה ההשתדלות אינו אלא תנאי בגדר העבירה של חמדה [שאינו עובר עד שפעלה החמדה לתוצאות כנ"ל] וכל כה"ג שפיר נחשב לאו שאין בו מעשה כיון שאין מעשה בעצם האיסור אלא בהתנאי, וכה"ג מבואר בובחים דכ"ט ע"ב דהמחשב בקדשים הוי לאו שא"ב מעשה אעפ"י דליכא ענין מחשבות בקדשים אלא בשעת עבודה כשעושה אחת מד' עבודות המתיר ונמצא שעושה או מעשה ואעפ"כ נחשב לאו שאין בו מעשה לפי שלא המעשה הוא העבירה רק המחשבה אלא שהוא תנאי בגדר המחשבה שאינו עובר עלי' אלא בשעת ד' עבודות [וכן אינו מפגל ופוסל אלא בד' עבודות] וה"ה והוא הטעם גם בלאו דלא תחמוד לפמ"ש דהאיסור הוא החימוד שבלב אלא שהוא תנאי שאינו עובר א"כ פעלה החמדה [וקצת יש לחלק נד"ד מהתם וקצרת], ודעת התוס' שבעות דף ד' דהנשבע על הכזר שיאכלנו ואח"כ זרקו לים הוי לאו שא"ב מעשה והיינו כיון שלא הוריקה הוא העבירה רק מה שלא אכלה ועי' משי"כ בזה בארוכה בעה"י בקה"י על שבעות סי' ג'.